

Kysyjän syöpää on hoidettu sytostaateilla ja hänen tietämyksensä mukaansa hoidon sivuvaikutuksena on 'aivosumua'. Hän kysyy mitä aivosumu on, mistä se aiheutuu ja mikä sen kesto on. Hän on itse havainnut oireinaan väsymistä, keskittymiskyvyn heikkenemistä ja muistin pätkimistä. (K, 52v)

Markku Penttonen ja Sanna Lensu:

VASTAUS: Aivosumu on edelleen ei-tunnustettu sairaus ja sen diagnoosi voi vaihdella. Se tunnetaan oireena kroonisessa väsymysoireyhtymässä, jota on käsitelty esimerkiksi Lääkärilehti Duodecimin julkaisuissa, esimerkiksi vuonna 2015 (Olli Ruuskanen ja Raimo KO Salokangas) sekä vuonna 2020 (Jukka Lumio). Aivosumun liittymisestä syöpähoitoon sytostaattien käytön seurauksena on jonkin verran tieteellistä tutkimusta ja näyttöä. Sytostaatit ovat voimakkaita solujakautumisen estäjiä ja ne vaikuttavat muidenkin kuin syöpäsolujen jakautumiseen. Lisäksi niin syöpä kuin lääkeaineiden hajottaminen elimistöstä kuormittavat elimistön solujen ja kudosten normaalia aineenvaihduntaa, immunologisia reaktioita ja esimerkiksi myös suolistomikrobistoa ja sen toimintaa. Lisäksi syöpä itsessään sekä sen hoito kuormittavat niin henkisesti kuin fyysisesti, ja on osoitettu, että syöpä hoitoineen voi haitata esimerkiksi uusien hermosolujen syntymistä. Vaikutukset ovat siis hyvin moninaiset, ja on yksilöllistä kuinka kauan tällaiset haittavaikutukset kestävät ja kuinka niistä parhaiten toipuu. Kliinistä tietoa meillä ei valitettavasti ole. Vaikka on jonkin verran tieteellistäkin näyttöä erityisesti pitkäaikaisen kemoterapian aiheuttamasta kroonisesta väsymysoireyhtymästä (tai sen kaltaisista oireista), tietomme mukaan kroonista väsymysoireyhtymää ei systemaattisesti diagnosoida ja hoideta syöpähoidon yhteydessä. Aihe on tärkeä ja vaatisi ehdottomasti lisää tutkimusta, jotta syöpäpotilaat voisivat saada parhaan mahdollisen hoidon myös liitännäisoireisiin. Oireista kannattaa kuitenkin keskustella ja ottaa asia esille hoitavan lääkärin kanssa.